

Lørdag d. 12. april 2025

Baggrundsnotat til pressen

Omlægning af CAP og udmøntning af 1 mia. kr. i Danmarks Grønne Arealfond

Danmarks Grønne Arealfond spiller en vigtig rolle i den overordnede trepartsaftale, og planen er, at arealfonden med 43 mia. kroner i ryggen skal finansiere grønne initiativer som for eksempel opkøb af jord til jordfordeling, støtte til skovrejsning, etablering af vådområder og udtagning af lavbundslande. Parterne bag den grønne trepart er nu blevet enige om udmøntningen af en del af Danmarks Grønne Arealfond.

EU's fælles landbrugspolitik kaldes CAP (Common Agricultural Policy), og med den nye aftalepakke bliver der lavet en omfattende omlægning af CAP'en, så den i større omfang bidrager til trepartsaftalen. Der igangsættes indsatser under CAP'en for 5,3 mia. kr. i 2024-27 til understøttelse af trepartsaftalens målsætninger om bl.a. forbedret vandmiljø. Man reducerer bl.a. ordninger, der i dag er underansøgt, og i stedet kanaliserer midlerne over i nye ordninger, der kan understøtte kvælstofreduktion i treparten.

Fremover vil der blive omprioriteret midler til:

- Finansiering til de CAP-finansierede dele af "Aftale om Implementering af et Grønt Danmark", herunder yderligere finansiering til udtagning af kulstofrige lavbundslande for knap 2,5 mia. kr. i 2024-27.
- Opjustering af rammen til finansiering af kompensation af ny kvælstofreguleringsmodel for 250 mio. kr.
- Opnormering af den eksisterende vådområdeordning med 1 mia. kr., så der i alt er 1,5 mia. kr. til vådområder i perioden 2025-2027.
- Etablering af en ny ordning for midlertidig ekstensivering (udtagning af lande), hvor der afsættes i alt 700 mio. kr. i perioden 2026-2027.
- Etablering af ny ordning for permanent ekstensivering, hvor der afsættes i alt 823 mio. kr. til perioden 2026-2027. Ordningen tilføres desuden 150 mio. kr. i supplerende national finansiering fra rammen til kvælstofreducerende tiltag i Danmarks Grønne Arealfond.

Forligskredsen bag Landbrugsaftalen er blevet præsenteret for en omprioritering af CAP'en på 5,3 mia. kr. til indsatser i "Aftale om implementering af et Grønt Danmark", herunder med en tilførsel på 2,6 mia. kr. til vandmiljøindsatsen.

Tabel 1**Udgifter til CAP-finansiering af Aftale om Implementering af et Grønt Danmark**

Tilskudsrammer	Nuværende programperiode				I alt
	2024	2025	2026	2027	
Mio. kr.					
Udspecificerede tiltag i <i>trepartsaftalen</i> (tilsagn)	400	507	919	919	2.745
Tilskud til udtagning af kulstofrig lavbundsjord (søjle II)	400	500	780	780	2.460
Tilskud til permanent ekstensivering målrettet lavbunds-jorder (søjle II)			89	89	178
Etableringsstøtteordning til unge landbrugere (søjle II)		7	50	50	107
Bidrag til kvælstofindsatsen (tilsagn)		200	895	1.500	2.595
Løft af kvælstofvådområder		200	400	400	1.000
Permanent ekstensivering (søjle II)			295	350	645
Midlertidig ekstensivering (søjle I)			200	500	700
Ny reguleringsmodel (søjle II)				250	250

Ekstensiveringsordning

Ekstensiveringsordninger (udtagning af landbrugsjord) kan være med til at bygge bro mellem forskellige omlægningsindsatser og sikre mere permanent beskyttet natur. Ordningerne skal ses i sammenhæng med de øvrige elementer i Danmarks Grønne Arealfond og vil samlet set også understøtte de lokale processer for omlægning fra landbrugsareal til vådområder og skov, så andelen af Danmarks areal med beskyttet natur udvides.

Udtagning og vådlægning af lavtliggende jorder er en hjørnesten i vandmiljøindsatsen pga. den høje og varige kvælstofreducerende effekt samt gennemsnitlig lavere omkostning pr. reduceret kilo kvælstof.

Permanent ekstensivering:

Ved permanent ekstensivering bliver der forbud mod pløjning, sprøjtning og gødskning på arealet, mod at lodsejeren betales et fast engangskompensation pr. ha. Arealet skal indgå i et vådområde- eller lavbundsprojekt, hvis det bliver relevant at inddrage arealet i et sådant projekt på et senere tidspunkt. Ordningens kompensationssatser vil være:

- For lavbunds- og vådområdearealer: ca. 82.500 kr. pr. ha for omdriftsjorder og ca. 35.500 kr. pr. ha for græsarealer
- For øvrige arealer: ca. 59.500 kr. pr. ha for omdriftsjorder og ca. 27.000 kr. pr. ha for græsarealer. Skovrejsning er et mere kvælstof- og klimaeffektivt virkemiddel end jordudtagning, og derfor er satserne på øvrige arealer lagt, så det ikke er mere økonomisk attraktivt at ekstensivere arealer frem for at etablere skov.

Midlertidig ekstensivering:

- Midlertidig ekstensivering er et fleksibelt instrument, der hurtigt kan tage jorder ud af dyrkning. Denne ordning tilrettelægges, så tilskudsniveauet differentieres efter, om det pågældende areal har potentiale for vådlægning og dermed på sigt kan indgå i et lavbunds- eller vådområdeprojekt. Ordningen vil have én tilskudssats på arealer med lavbunds- eller vådområdepotentiale på ca. 3.300 kr. pr. ha pr. år, samt en lavere sats på ca. 1.350 for midlertidig ekstensivering på øvrige arealtyper med henblik på at minimere konkurrencen med permanente ordninger ift. skov og permanent ekstensivering.

- Endelige satser skal konsolideres på baggrund af oplæg fra Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet frem mod åbning af ordningerne.

Økologi:

Som beskrevet i trepartsaftalen fra 2024, "Aftale om et Grønt Danmark", er det regeringens ambition at fordoble det økologiske areal i 2030 i henhold til landbrugsaftalen fra 2021. Aftalen understøtter, at vi kan fastholde eksisterende økologiske arealer, at nye arealer omlægges til økologisk dyrkning, og at vi kan få økologisk drift på arealer, hvor brugen af pesticider er forbudt eller begrænset. Dermed får vi flere arealer i spil til økologi, samtidig med at vi passer godt på grundvandet. For danskerne betyder det mere økologi til gavn for natur og miljø, og det bliver muligt at producere flere økologiske råvarer.

Aftalen indeholder to elementer, der bidrager til at fastholde og øge det økologiske areal:

- Muligheden for at få økologistøtte på arealer med sprøjteforbud
- Øget økologisk arealstøtte, herunder en forøgelse af basissatsen for økologisk arealstøtte fra 1.200 til 1.350 kr. pr. ha og en forøgelse af omlægningstillægget fra 1.600 til 1.800 kr. pr. ha.

Med disse ændringer estimeres et samlet afløb på 490 mio. kr. i 2026 og 528 mio. kr. i 2027.

Skovrejsning:

Det fremgår af *Aftale om et Grønt Danmark*, at der skal rejses 250.000 ha ny skov frem mod 2045. Der er forudsat ca. 22 mia. kr. til skovrejsning frem mod 2045 heraf ca. 1 mia. kr. til at gennemføre 13.730 ha hidtidigt forudsat skovrejsning under EU's fælles landbrugspolitik (CAP'en) og ca. 21 mia. kr. til etablering af yderligere 250.000 ha ny skov, hvoraf ca. 18,6 mia. kr. er til en ny tilskudsmodel for privat skovrejsning. Dette svarer til ca. 230.000 ha privat skovrejsning, hvoraf 80.000 ha etableres som urørt skov. De resterende 2,4 mia. kr. afsættes til den statslige skovrejsningsindsats på 20.000 ha urørt skov, som er igangsat under Naturstyrelsen.

- Det er i henhold til *Aftale om et Grønt Danmark* et vilkår for at opnå tilskud til både almindelig skovrejsning og urørt skov, at der lyses fredskovspligt, så skovarealet opretholdes. Det vil være muligt at søge om tilskud til skovrejsningsprojekter, der både indeholder urørt skov og skov med henblik på produktion. Det følger af *Aftale om et Grønt Danmark*, at den urørte skov skal indrettes med særligt henblik på at understøtte naturlige processer og fremme natur og biodiversitet herunder øget mulighed for naturlig tilgroning på skovarealet. Ansøgere kan søge en fast tilskudssats på 75.500 kr./ha. Derudover kan ansøgere få et tillæg på 15.000 kr./ha for at etablere privat urørt skov.

Den urørte private skov skal jf. *Aftale om et Grønt Danmark* indrettes med henblik på at understøtte naturlige processer og fremme natur og biodiversitet. Derfor er det et krav, at den urørte skov plantes med hjemmehørende træarter og der tinglyses forbud imod salg af træ. Derudover indføres et krav om minimum 20 pct. naturlig tilgroning i projekter over 20 ha ligesom projekter, der sammenbinder værdifuld skovnatur og har høj andel af naturlig tilgroning, prioriteres højt.

- Aftalekredsen er enige om, en ambition om at revidere skovloven med henblik på at tilgodese natur og biodiversitet.
- Tilskudsordningen skal i henhold til *Aftale om et Grønt Danmark* genbesøges senest i 2027.

Ordningen etableres som en statsstøttenotificeret tilskudsordning. Ordningen forventes at åbne for ansøgninger til september 2025, efter ordningen er statsstøttenotificeret og at bekendtgørelsen har været i offentlig høring og er trådt i kraft.

Skovrejsning (ha)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	I alt
Privat skovrejsning	6.160	6.093	5.891	6.429	7.101	7.309	38.983
Privat urørt skov	3.010	2.977	2.879	3.141	3.469	3.571	19.047
Statslig skovrejsning	400	500	800	1.000	1.000	1.000	4.700
Total *	9.570	9.570	9.570	10.570	11.570	11.880	62.730
Klimaeffekt (CO₂e) **							
Skønnet effekt ved samlet skovrejsning	0	0	0,01	0,01	0,02	0,08	0,08
Skovrejsning (mio. kr., 2025-pl)							
Privat skovrejsning	465	460	445	485	536	552	2.943
Privat urørt skov	272	269	261	284	314	323	1.724
Statslig skovrejsning	45	57	91	114	115	116	539
Total	783	786	797	884	965	991	5.206